अध्याय 17

तयार करूया

माचयेचीं तंत्रां 1

रचनेच्या क्षेत्रांत,
मेकअप एक कथा विणता,

तोंडाचेर ब्रश स्ट्रोक करता,
भावना उक्तावपाक तयार जातात.

वेशभूषा, पात्रां चकचकपा
खातीर एक कॅनव्हास,

माचयेर डिजायन सुसंगत आसता,
एक दृश्य सिम्फनी दैवी आसता.

संकल्पना सुरू केल्यो

- मेक-अप आनी वेशभुशाचें डिझायन
- स्टेज
- स्क्रिप्ट रायटींग

देखाव 3: नाट्य निर्मिती

खंयच्याय येसस्वी प्रयोगांत आमी कलाकारांक सादरीकरण करतना आनी तोखणाय मेळयतना पळयतात. पूण कलाकारांच्या अभिनयाचो प्रेक्षकांचेर पुराय परिणाम जावपा खातीर ह्या सगल्या विभागांचे यत्न आनी काम खूब म्हत्वाचें आसता. आमी आतां सकयल दिल्ल्या विभागांच्यो मुळाव्यो गजाली सोदून काडटले —

- रंगवण
- वेशभुषा
- माचयेची मांडावळ

तुजे विशीं पयली गजाल लोकांच्या लक्षांत येता ती म्हळ्यार तुजें मुखामळ. म्हणटकच एका अभिनेत्याक माचयेर पटपा सारकें दिसपाक पयलीं रंगवण करपाचो विचार करचो पडटा.

रंगवण

कलाकारांच्या मुखामळार रंग आसतात हें तुमचे नदरेक आयलां व्हय? कांय बरे दिसतात, कांय भिरांकूळ दिसतात आनी कांय मजेशीर दिसतात. रंगवण अशें करूंक शकता! तांचो वांटो आशिल्ल्या नाटक सादरीकरणांत तांणी केल्ल्या भुमिके प्रमाण हें सगळें नियोजीत आसा. माचयेर सादरीकरण करपी दरेकल्यान लिंग, पिराय, समाज आदींचो विचार करिनासतना रंगवण करपाची गरज आसा.

© NCERT not to be republished

रंगवण करपाची कूड, जाका ग्रीन रूम अशें म्हणटात, तो उजवाडान भरिल्लो, आनी हवादार आसूंक जाय

विचारल्यार, पूण कित्याक? रंगवण कित्याक गरजेची? आमी आमच्या दिसपट्ट्या जिणेंत रंगवण करिनात. माचये खातीर ती गरजेची कित्याक?

तुमची जाप अशी—

1. **दृश्यमानता आनी प्रक्षेपण:** रंगवण मुखामळाचीं खाशेलपणां वाडयता, भाव आनी भावना प्रेक्षकां मुखार, पयसुल्ल्यान लेगीत प्रक्षेपीत जातात हाची जतनाय घेता.
2. **चरित्र परिवर्तनः** अभिनेत्यांचें पात्रांत रुपांतर करपाचें रंगवण हें एक बळिश्ट साधन. हाका लागून कलाकारांक म्हातारे, तरणाटे दिसपाक वा भुमिके खातीर गरजेचीं विशिश्ट खाशेलपणां आपणावपाक मेळटा, जाका लागून सादरीकरणाची एकंदर सत्यता वाडटा.
3. **मुखामळावयले भाव उजवाडाक हाडप:** रंगवण दोळे आनी तोंड सारकिल्या मुखेल खाशेलपणांचेर भर दिवपाक मजत करता, जाका लागून सुक्ष्म बारीकसाणी प्रेक्षकांक दिश्टी पडटात.
4. **स्टेज लायटींग कडेन सुसंगतता:** स्टेज लायट तीव्र आसूं येता आनी सैमीक कातीचो रंग विकृत जावंक शकता. समतोल तयार करपा खातीर रंगवण करतात, जाका लागून कलाकारांक रंगमाचयेच्या दिव्या खाला फिको वा चड भडक दिसपा पसून आडायता.
5. **इतिहासीक आनी नाट्य शैलीः** नाटकाच्या मांडावळीचेर वा शैलीचेर आदारून शैली धरपा खातीर रंगवण गरजेची आसूं येता. दिग्दर्शकान कल्पिल्ले विशिश्ट काळखंड, संस्कृताय वा कल्पनारम्य संवसारांत कलाकारांक बसपाक मेळटा.

थोडक्यांत, माचयेवेल्या कलाकारां खातीर रंगवण करप म्हळ्यार फकत 'बरें दिसप' वा सौंदर्यशास्त्र अशें न्हय. ही एक वेव्हारीक आनी कलात्मक गरज आसा, कारण नाट्य सादरीकरणाच्या यशाक ताचो म्हत्वाचो हातभार लागता. तें कलाकारांक प्रेक्षकां कडेन प्रभावीपणान संवाद सादपाक सक्षम करता, पात्रांचें चित्रण वाडयता आनी निर्मितीच्या एकंदर दृश्य परिणामाक हातभार लायता.

नाटक आनी भुमिके प्रमाण रंगवणाचे वेगवेगळे प्रकार आसात.

- **सरळ रंगवण :** सादें, मुळावीं खाशेलपणां दाखोवप.
- **चरित्र श्रृंगार :** वय, वेवसाय, व्यक्तिमत्व आनी परिस्थिती हे घटक दाखयता.
- **खाशेले परिमाण :** घाव, चट्टे वा शिंगां सारकीं अतिरिक्त खाशेलपणां घालप.

© NCERT not to be republished

वयल्या वर्णनाच्या आदारान रंगवणेचो प्रकार सोदून काडून बरयात

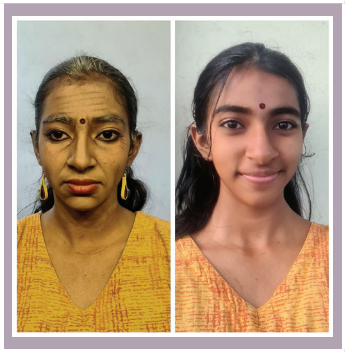

- **फँटसी वा अमूर्त रंगवण :** असामान्य रंग आशिल्लीं आगळीं, अपरिचीत पात्रां तयार करप.
- **मायम वा पॅटर्न मेकअप:** चड करून तटस्थ आशिल्लें धाडसी, आकर्शक मुखामळ आवरण.

मुखामळ ही पयली गजाल लोकांच्या लक्षांत येता. फुडली म्हत्वाची गजाल म्हळ्यार कपडे आनी सामान. मनशाच्या चारित्र्याची व्याख्या तो कसले तरेचे कपडे घालता ताचेवयल्यान जाता. म्हणटकच माचयेर आशिल्ल्या पात्रां खातीर सदांच म्हत्वाची गजाल म्हळ्यार__

वेशभुषेची रचना

वेगवेगळ्या प्रसंगार आमी वेगवेगळे तरेचे कपडे घालतात. घरांत घालतात ते कपडे शाळेच्या गणवेशा परस वेगळे आसतात. तशेंच गांवच्या उत्सवा वेळार देवळांत घालतात ते कपडे रातच्या कपड्या परस वेगळे आसतात. बरोबर?

तशेंच एक अभिनेतो वेगवेगळीं पात्रां चित्रीत करपा खातीर वेगवेगळे कपडे घालता. तें प्रेक्षकांक पात्र वळखुपाक आनी ताचे कडेन संबंद दवरपाक मजत करता.

कितलेशेच तरेचे कपडे आनी पर्याय वेंचून काडपा खातीर आसतना पात्रा खातीर कितें बरें थारतलें तें थारावपाची सुरवात कशी जाता? सुरवात करपा खातीर कांय मुद्दे अशे आसात – वेशभूषा सकयल दिल्ल्या वर्गां प्रमाण तयार केल्या:

- **लिंग:** दादले आनी बायलां खातीर कपडे वेगवेगळे आसतात.
- **पात्राचें वय:** लोक वेगवेगळ्या पिरायेचेर वेगवेगळे कपडे घालतात.
- **नाटकाची कालमर्यादा:** संस्कृतायेची फॅशन विकसीत जाता आनी काळ फुडें वता तसो बदलता. (महाराजा शिवाजीच्या काळांत जीन्स आनी पँट अस्तित्वांत नाशिल्ली.)
- **कथेची भुगोलीक सुवात:** संस्कृताय आनी देशांतले फरक. (कर्नाटकांतले पारंपारीक कपडे बंगाला परस वेगळे आसात).

© NCERT not to be republished

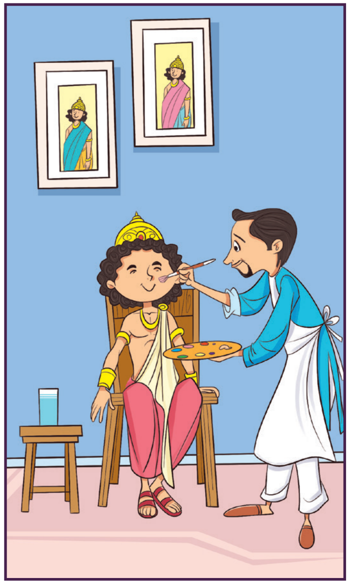

- **पात्राचो वेवसाय:** एक पुलीस, एक वकील आनी एक दोतोर.
- **पात्राचीं खाशेलपणां:** जर्जर कपडे घालपी आनी नितळ कपडे घालपी व्यक्ती.

हे सगळे घटक ह्या वापरान रचणुकेंत कशे तरेन हाडटात :

कापड वा साहित्य: काळखंड आनी भुगोलीक सुवात हांचे कडेन जुळोवप. (पुर्विल्ल्या भारतांतल्या हिमालयांतल्या कथे खातीर कृत्रिम शिफॉन वापरप शक्य ना कारण पुर्विल्ल्या भारतांत शिफॉन अस्तित्वांत नाशिल्लें आनी हें हिमालयांतल्या थंड हवामानाक अनुकूल थारचें ना).

रंग: ते असंख्य गजालींचें प्रतिनिधित्व करतात जशें:

- कालखंड (वैदिक काळांत दृश्या खातीर निऑन निळो चड करून वापरूंक ना).
- वर्णाचो दर एक रंग एक अर्थ दाखयता. (नकारात्मक वर्णाक गडद छटा आसतात.)
- सांस्कृतीक आंगां (शोक वा अंत्यसंस्काराच्या दृश्यांत तांबड्या रंगाचो उपेग जायना).

नमुनो आनी रचणूक: कपड्यांचेर कांय नमुने आसतात जे राजघराण्याक खाशेले आसतात, कांय आदिवासी संस्कृतायेचें प्रतिनिधित्व करतात जाल्यार कांय गांवगिऱ्या वाठाराक खाशेले आसात.

स्टायलींग: अलंकार, मुकुट, दुपट्टा, बेल्ट, बॅग, आयवेअर सारकिले सामान.

© NCERT not to be republished

वेशभूषाचेर आदारीत पात्रा विशीं तुमकां कितें समजता तें सकयल बरयात

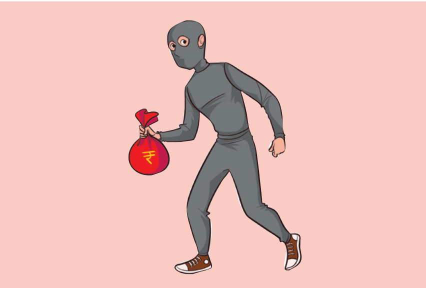

देखीक-

कृती — तुमी तयार करात!

रचणुकेची पयली पायरी म्हळ्यार नियोजन आनी तें रेखांकना वरवीं जाता.

1. **मेकअप प्लॅन:** केंस काडप आनी सकयल दिल्लें पात्र घडोवन हाडपा खातीर लागपी मेकअप करून हेड गियर रंग दिवप. तुमी तुमच्या नोटबुकांत करूंक शकतात आनी जायते फावट यत्न करूंक शकतात.

तें शक्य तितलें सर्जनशील आनी रुचीक करपाक मेकळीक जाय. मुकुट, हेड गियर, टोपी, केशरचना आदी वापरात. प्रत्यक्षांत अस्तित्वांत आशिल्ल्या मनशाच्या (जशें गांधीजी, सुभाषचंद्र बोस आदी) चरित्रा सारकें दिसचें हाची जतनाय घेयात. तें जाता तितलें सादें पूण अचूक दवरचें.

चंद्रगुप्त मौर्य

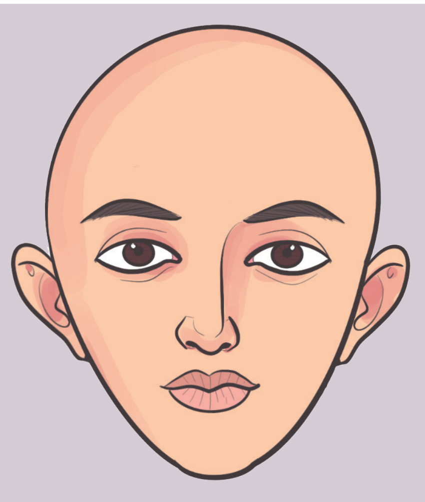

लोकनर्तक

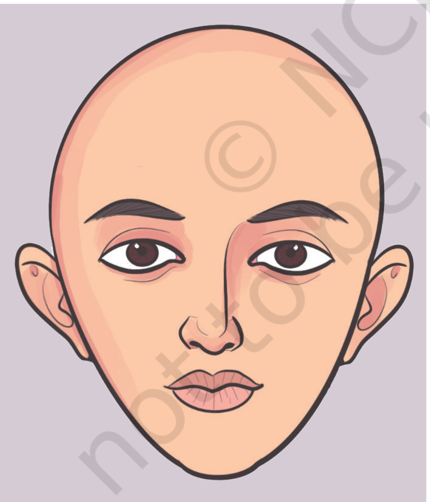

सुभाषचंद्र बोस

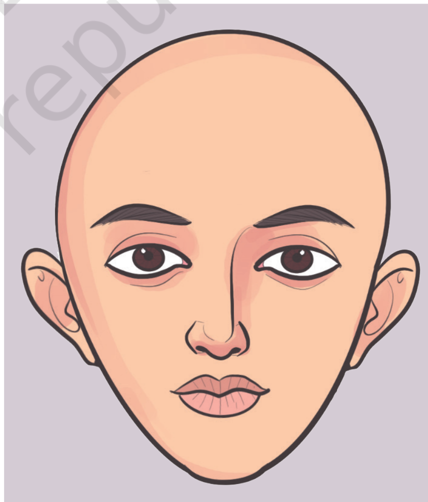

चंद्र देव

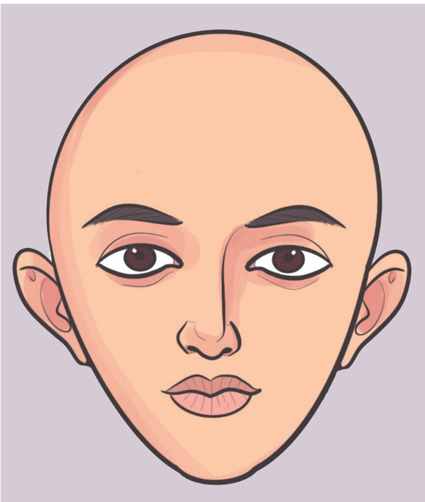

© NCERT not to be republished

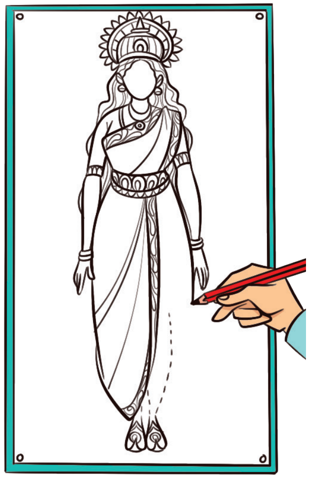
देखीक

2. **कॉस्च्यूम डिझायनः** आतां आमी वेशभूषा डिझायन करपाचो यत्न करतले, तेच तरेन!

ज्या पात्रां खातीर तुमी मेकअप डिझायन केला, तेच पात्रांक आतां वेशभूषा तयार करात!

कालखंड, कामाचें स्वरूप, रंग आनी हेर तपशील मतींत दवरात. चित्रांत दाखयल्ले प्रमाण तुमी एकतर कापडाचे कुडके काडूंक वा चिकटावंक शकतात.

चंद्रगुप्त मौर्य	लोक नर्तक	सुभाष चंद्र बोस	चंद्र देव
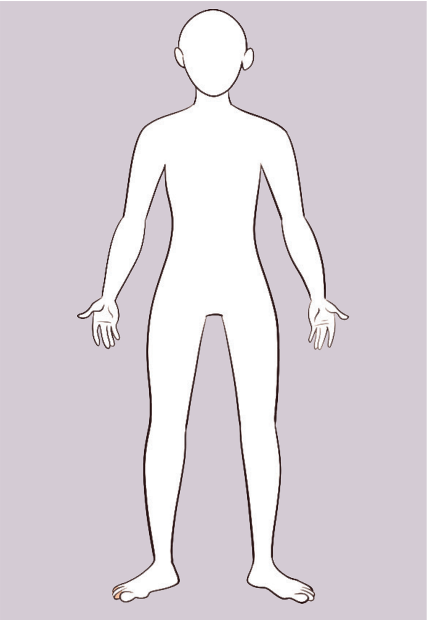	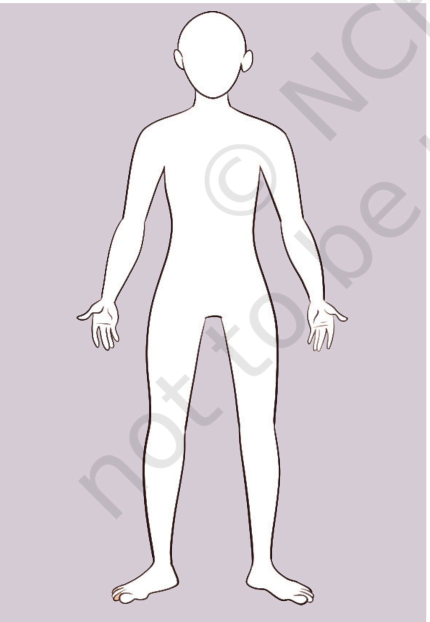	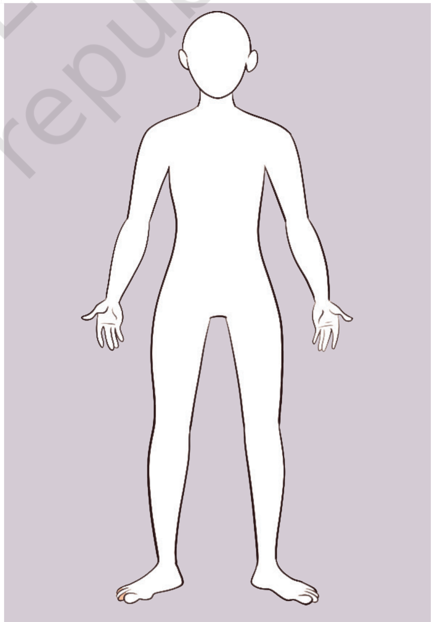	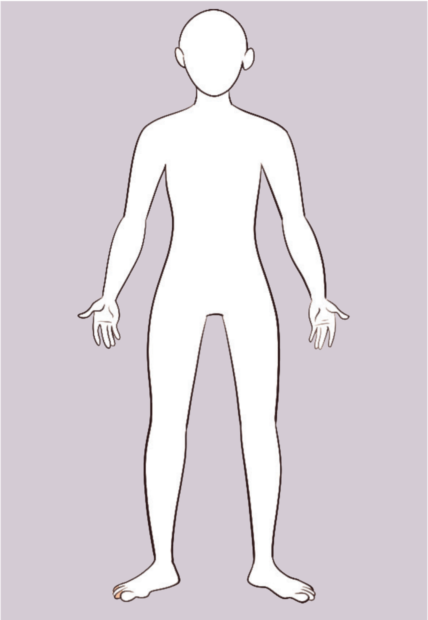

© NCERT not to be republished

म्हणटकच वेशभूषा जाली, रंगवण जाली, पूण, तें माचयेर खंय हाडटात?

ताची जाप थंयच प्रस्नांत आसा!

रंगमाचयेर

रंगमाची म्हळ्यार खंयचीय सुवात जंय तुमी नाटक सादर करतात. रंगमाचयेच्या पुराय इतिहासांत आमकां पळोवपाक मेळपी विंगड विंगड प्रकारचे टप्पे आसात. भारतीय नाट्यगृह, ग्रीक 'थीएट्रॉन' (दोंगरार कोरांतिल्ले) ते ग्लोब थिएटर (राजवाड्या सारकिल्ले वेवस्थेंत) मेरेन, रस्त्यार आनी निमाणें प्रोसेनियम नांवाच्या आधुनीक इनडोर सभाघरा मेरेन जायत्या सुवातींनी नाटकां माचयेर हाडल्यांत. आयच्या कार्यावळींनी प्रोसेनियम ही सगळ्यांत लोकप्रिय आनी चड वापरांत येवपी रचना.

प्रोसेनियम

प्रोसेनियम अवस्थेचो उगम वीज आनी उजवाडाच्या बल्बांच्या शास्त्रीय सोदाकडेन थेट संबंदीत आसा.

पयलीं चडशीं नाटकां एक तर दिसाच्या वेळार जातालीं जेन्ना सुर्याचो रंगमाचयेर उजवाड पडटालो वा रातच्या वेळार माचयेर उजवाड घालपा खातीर जड तेलाच्या दिव्यांचेर आदारून रावताले, कारण हीं नाटकां पुर्विल्ल्या काळांत चलतालीं. उपरांत वीज आनी लायटीच्या बल्बांच्या आदारान उजवाड आनी तीव्रतेच्या जायत्या आंगांचेर नियंत्रण दवरपाक मेळ्ळें.

हाका लागून घरा भितर नाट्य सादरीकरण करपाक मेळ्ळें, जंय जळपी उश्ण सुर्यप्रकाश, थंड वारें वा उटंगाराचो पावस हांकां लागून प्रयोग जावपाक आडखळ आयली ना.

स्टेज ट्रिविया

'थियेटर "ह्या उतराचो उगम ग्रीक सादरीकरण सुवात' थिएट्रॉन" ह्या नांवान जाला.

माचयेचे भाग

सायड विंग्स: माचयेचे वाटो पंखांनी वांटून घेतात, जाका लागून कलाकारांक प्रवेशिका घेवपाक आनी माचयेवेल्यान भायर सरपाक मजत जाता.

एप्रन: ही एक वक्र सुवात आसून ती रंगमाचयेच्या वाठारांतल्यान प्रेक्षकांच्या वाठारा मेरेन पातळ्ळ्या. हे जागेचो उपेग सादारणपणान पांयांचे मायक आनी पांयदिवे दवरपा खातीर जाता.

प्रोसेनियम: प्रोसेनियम म्हळ्यार प्रोसेनियम थिएटरांत माचयेक भोंवतणी आशिल्ली चौकट वा कमान.

सायक्लोरामा: रंगमाचयेचे फाटली वण्टीर पातळिल्लो एक व्हडलो हळडुवो निळो वा धवो कपडो, जो

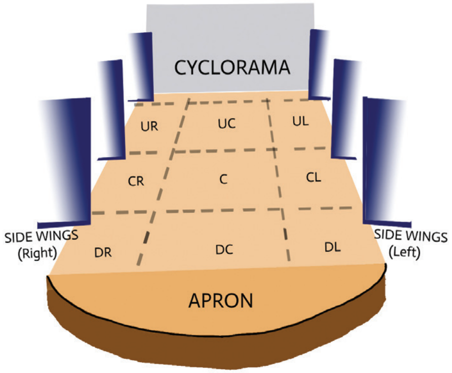

रंगमाचयेचे भाग

सी – केंद्र

सीआर – सेंटर राईट

सीएल – सेंटर लेफ्ट

यूआर – अप राईट

यूसी – अप सेंटर

यूएल – अप लेफ्ट

डीआर – डाऊन रायट

डीसी – डाउन सेंटर

डीएल – डाउन लेफ्ट

उजवाडाची उपकरणां परावर्तीत करपाक आनी मळब, कुपां आदी प्रभाव तयार करपाक वापरतात.

कृती

शिकलां तें सगळें एकठांय करपा खातीर, सकयल दिल्ल्यो गजाली करच्यो —

1. आपली आवडटी काणी वेंचून काडची.
2. तुमचीं आवडीचीं दोन पात्रां सोदून काडात. तांचे खातीर वेशभूषा आनी रंगवण तयार करात. (स्वताचें निर्माण करप. वाचिल्ल्या कथापुस्तकांतल्यान कॉपी करूं नाकात).
3. चित्रांत दिल्ले प्रमाण बाजूचे पंख आशिल्ल्या रंगमाचयेचें पुठ्याचें मॉडेल तयार करचें. (हें गटांत करूं येता).
4. संच आनी वस्तू (खुर्ची, मेज वा झाड, कुडी, आदी) दवरून एक दृश्य माचयेर कशें चालीक लावपाक शकता हाची येवजण करात.

पर्यायान हाचें चित्रण तुमच्या पुस्तकांत करचें

not to be republished

एक कथा

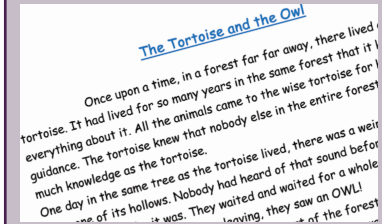
The Tortoise and the Owl
Once upon a time, in a forest far far away, there lived
tortoise. It had lived for so many years in the same forest that it
everything about it. All the animals came to the wise tortoise for
guidance. The tortoise knew that nobody else in the entire forest
much knowledge as the tortoise.
One day in the same tree as the tortoise lived, there was a wei
of its hollows. Nobody had heard of that sound befo
it was. They waited and waited for a whole
leaving, they saw an OWL!
of the forest

संहिता संभाषण

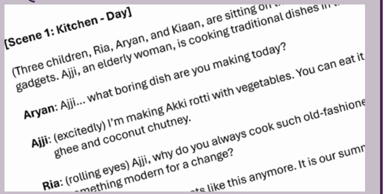
[Scene 1: Kitchen - Day]
(Three children, Ria, Aryan, and Kiaan, are sitting on
gadgets. Ajji, an elderly woman, is cooking traditional dishes in
Aryan: Ajji... what boring dish are you making today?
Ajji: (excitedly) I'm making Akki rotti with vegetables. You can eat it
ghee and coconut chutney.
Ria: (rolling eyes) Ajji, why do you always cook such old-fashione
something modern for a change?
like this anymore. It is our sum

देखाव 4: बरयात, सारकें

स्क्रिप्ट म्हळ्यार कथाकाराचो ब्रश,
शब्दांनी संवसार रंगयतात,
पात्रांक नाचपाक आमंत्रण दिवप
आनी प्रेक्षकांक भुरळ घालपी
जादू तयार करप.

बरी संहिता आसप हें येसस्वी सादरीकरणाचे पयलें पावल. जशी इमारतीची बुन्याद ही बळिश्ट रचणूक आसपाची सगळ्यांत म्हत्वाची बाजू आसता, तशीच योग्य संहिता सगळ्या सर्जनशीलतायेक आनी प्रतिभेक वाडोवपाक योग्य आदार तयार करता.

कथा, नाटक, संहिता, संवाद अशे सादारणपणान वापरतात ते शब्द आनी संज्ञा समजून घेवपाची पयलीं सुरवात करूया. तीं सगळीं एकसारकीं? ना!

नाटक म्हळ्यार लायव्ह फॉर्मेटांत सांगिल्ली कथा. पात्रां जिवीत जातात आनी परिस्थिती मुखार घडटा. पूण जेन्ना ती संहितेच्या (लिखीत स्वरुपांत) आसता तेन्ना ती कथा सारकी नासता?

कथा आनी नाट्य संहिता हातूंत कितें फरक आसा?

कृती (वर्गांत)

कथा बांदपाच्यो सुचोवण्यो:

दरेकलो वर्तुळांत बसता (वर्तुळ शक्य ना जाल्यार आपापल्या जाग्यारय बसूंक शकता). शिक्षक पयल्या वाक्यान सुरवात करता. कथा घडोवपा खातीर दरेकल्यान एक ओळ जोडची. निमाणें वाक्य कितें आशिल्लें तें लक्ष दिवन आयकुचें. थंयच्यान चालू दवरपाक जाय.

कथा पुराय करपाची घाई करची न्हय. कथा रुचीक आनी गुंतागुंतीच्यो करपाचो यत्न करचो.

बुन्याद: सगळ्यांक संद मेळना तो मेरेन दरेकलो एक ओळ सांगतलो. भुरग्यांच्या निमाण्या संचान कथेचो समारोप करपाची जतनाय घेवपाची गरज आसा.

चर्चा

ही एक रुचीक काणी आशिल्ली? खंय बोवाळ जालो अशें तुमकां दिसता? कथा म्हळ्यार कितें हाची व्याख्या करूं येता? नाट्य संहिते वरींच आसा व्हय?

तुमच्या कथा पुस्तका परस नाट्य संहितेंत वेगळ्यो आशिल्ल्यो खंयच्यो गजाली तुमकां लक्षांत येतात? अद्वितीय आशिल्ल्या थोड्यांचीं नांवां सांगात.

© NCERT not to be republished

कथा म्हळ्यार संरचीत वा सुसंगत स्वरुपांत सादर केल्ल्या घडणुकांचें, अणभवांचें वा साहसांचें, वास्तवीक वा काल्पनीक कथन वा वृत्तांत. तातूंत सादारणपणान काळांतरान मुखार येवपी संबंदीत घडणुकांची माळ आसता, चड करुन आव्हानांक तोंड दिवपी, परिवर्तनां करपी आनी कथेच्या सर्वांगी विकासांत योगदान दिवपी पात्रां आसतात.

संभाषण म्हळ्यार दोन वा चड लोकां मदीं जावपी परस्पर क्रियाशील, शाब्दीक देवाणघेवाण. ही एक समाजीक आनी संवादात्मक प्रक्रिया आसा जंय वांटेकार उलोवपांत आनी आयकुपांत वांटो घेतात, सामान्य, औपचारीक वा संरचीत अशा संवादांत वांटो घेतात.

एक खाशेलो फरक म्हळ्यार कथा परिच्छेदाच्या रुपान आसता, जाल्यार संहिता 'संभाषणां'त आसतात.

तुमी दर दिसा लोकांच्यो गजाली पळयतात वा आयकतात हाची म्हाका खात्री आसा. घरांत, रस्त्यार, शाळांनी – सगळे कडेन. दुकानदार आनी गिरायक हांचे मदीं सादें संभाषण बरोवपाचो यत्न करूया. तें, तुमी जें पळयलां ताचेवयल्यान वा पुरायपणान काल्पनीक आसूं येता.

गिरायक: ______________________________

____

दुकानदार: ______________________________

____

गिरायक: ______________________________

____

दुकानदारः______________________________

____

तुमकां संभाषण चालू दवरपाचें आसल्यार तुमची नोटबुक वापरात. तुमकां जाय तितलें व्हडलें आसूं येता

तुमी तुमची पयली संहिता बरयल्या, अभिनंदन!!

आतां आमी फुडल्या पावंड्यार वचूया. बारीकसाणेन पळयल्यार तुमी बरयल्ली पटकथा तुमी पळयल्लें नाटक वा आयकल्ल्या कथे परस वेगळी आसता. कितें उणें आसा?

हाका लागून आमकां कथेचे वा संहिता चे तीन भाग कळूंक जाय

सुरवात	मध्य	शेवट
पात्रां कोण आसात ? खंय आनी केन्ना ? पात्रांक कितें जाय ?	तांकां कसली अडचण आसा ? पात्रांचें कितें जाता ? ताचेर तांची प्रतिक्रिया कशी आसता ?	समस्या सुटावी जाल्या ? तें कशें आनी कोण करता ? निश्कर्श कितें ?

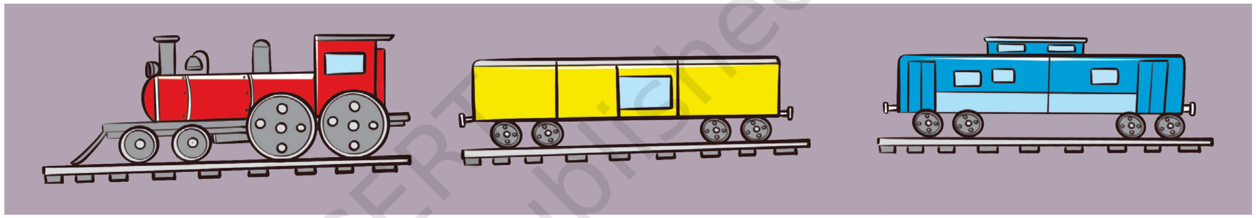

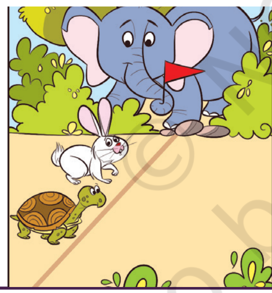

सुरवात

सोंसों आनी कांसव एका सर्तींत

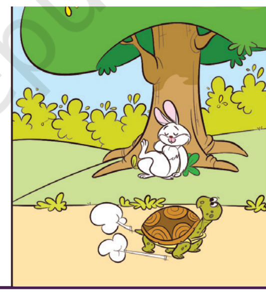

मध्य

सोंसों विसव घेता, कांसव फुडें वता

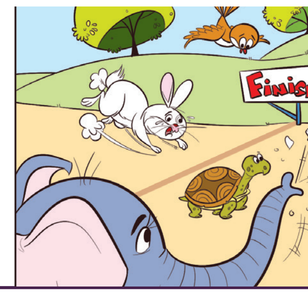

शेवट

कांसव सर्त जिकता, सोंसों निराश जाता.

संघर्श म्हळ्यार कथेंतलीं पात्रां वा घटकां मदलो संघर्श वा मतभेद जीं आडमेळीं निर्माण करतात आनी कथा फुडें व्हरतात.

कथा सांगपांत संघर्श हो एक मुळावो घटक, कारण तातूंत आव्हानां, दुबाव वा विरोधी शक्तींची वळख जाता, जी पात्रांनी सोडोवपाक जाय.

आवड निर्माण करपाक, प्रेक्षकांक गुंतवपाक आनी पटकथेंतल्या पात्रांच्या विकासाक चौकटी दिवपाक हो ताण गरजेचो.

'मध्यम' लक्षांत आयल्यार आमी एका 'समस्ये' विशीं उलयतात. खंयच्याय कथेचो वा संहितेचो हो सगळ्यांत म्हत्वाचो भाग. ताका म्हण्टात - '**संघर्श**'.

आमकां सगळ्यांक खबर आशिल्ल्या ह्या लोकप्रिय कथेंत संघर्शाचो उपेग कसो जाता, हाची एक देख अशी- 'सोंसो आनी कांसव

© NCERT not to be republished

देख 1 – संघर्श नाशिल्लें संभाषण

गिरायक : नमस्ते! म्हाका भयणीच्या वाडदिसा खातीर चॉकलेट जाय.

दुकानदार : बरें आसा. तुमकां कसली चॉकलेट जाय?

गिरायक : म्हजे भयणीक व्हॅनिला फ्लेवर्ड चॉकलेट आवडटात.

दुकानदार : आमचे तीन प्रकार आसात. सादो व्हॅनिला, बदाम आशिल्लो व्हॅनिला आनी व्हॅनिला आनी चॉकलेट आशिल्ले वेफर्स.

गिरायक : म्हाका बदाम आशिल्लो व्हॅनिला दी.

दुकानदारः गिफ्ट रॅपिंग जाय व्हय?

गिरायकः हय, उपकार करून.

दुकानदारः हें घे, गिफ्ट पेपरांत गुटलायल्ली चॉकलेट! तुमचे 50 रुपया जाले.

गिरायकः हे घे पयशे. देव बरें करुं!

संघर्शाक लागून कसो फरक पडटलो तें पळोवया.

देख 2 – संघर्श आशिल्लें संभाषण

गिरायकः नमस्ते! भयणीच्या वाडदिसा खातीर चॉकलेट जाय.

दुकानदारः बरें आसा. कसली चॉकलेट?

गिरायकः म्हजे भयणीक व्हॅनिला चॉकलेट आवडटात.

दुकानदारः माफ करात, आमचे कडेन तीन प्रकार आसात. सादे, स्ट्रॉबेरी आनी कॅरमेल.

गिरायकः अरे, पूण म्हजे भयणीक व्हॅनिला आवडटा. आसूं तें. म्हाका कारमेल दी आनी उपकार करून गिफ्ट पेपरांत गुटलायतात.

दुकानदारः अरे, आमचे कडलो भेटवस्तूचो पेपर सोंपलो. साद्या तपकिरी कागदांत गुटलायल्यार जाता?

गिरायकः हें योग्य न्हय. पयलीं म्हाका जाय आशिल्लें चॉकलेट तुजे कडेन नाशिल्लें, आतां तुजे कडेन गिफ्ट रॅप ना! जाल्यार हांव दुसऱ्या दुकानांत वता. हांगाच्यान म्हाका कांयच मेळना.

दुकानदारः आरे... रावात... हांव ताची वेवस्था करपाचो यत्न करतां (फोन उखलून कोणा कडेन उलयता). काळजी करूंक नाका. व्हॅनिला चॉकलेट आनी गिफ्ट रॅप मेळटलें. आमच्या साठवणांतल्यान हांव तुजे खातीर पावयतां. त्रास जाल्ल्यान माफ करात.

गिरायकः हरकत ना. देव बरें करूं!

© NCERT not to be republished

दुसऱ्या देखींतल्या संघर्शाक लागून पयल्या देखींत दिशिल्ल्या अन्यथा कंटाळावण्या संभाशणांत कांय भावना आनी नाटक पेटलां व्हय? अशे तरेन तुमी तुमची पुराय संहिता उत्साही करूंक शकतात.

आतां, परत वचून तुमी बरयल्ल्या दुकानदार संभाषणांत तुमचो संघर्श आसा काय ना तें तपासून पळयात. कथा बांदपाच्या खेळांत तुमचोय संघर्श जालो काय? तें आमी परतून खेळोवया.

कृती (वर्गांत – चालू)

ह्याच कथा बांदपाच्या खेळाचो दुसरो पावंडो खेळुया.

सुचोवण्यो: दरेकलो वर्तुळांत बसता (वर्तुळ शक्य ना जाल्यार आपापल्या जाग्यार बसूंक शकता). शिक्षक पयल्या वाक्यान सुरवात करता. कथा घडोवपा खातीर दरेकल्यान एक ओळ जोडची. निमाणें वाक्य कितें आशिल्लें तें लक्ष दिवन आयकुचें. थंयच्यान चालू दवरपाक जाय.

कथा पुराय करपाची घाई करची न्हय. कथा रुचीक आनी गुंतागुंतीची करपाचो यत्न करचो.

प्रगत: 'नायक विसरता' वा 'ह्या पालाक खूब भूक लागता' वा 'अकस्मात लायट गेली' अशीं सामान्य वाक्यां बरयल्लीं 10 – 15 चिटां करप. हे 'ट्विस्ट-इन-द-टेल' वा चड वेवसायीक भाशेंत हाडपा खातीर आसतात, जे आतां तुमकां खबर आसात – होच संघर्श.

तुमी पयलीं केल्ले भशेन, कथेंत एका वाक्याचें योगदान दिवचें. दर धा ओळींनी एक चीट काडल्या उपरांत कथेंत एक वळण येता आनी तुमकां कथेंत ताचो आस्पाव करचो पडटा. सुरवात-मध्य-शेवट कडेन लक्ष दिवचें. भुरग्यांच्या निमाण्या संचान संघर्श सोडोवन निश्कर्श काडचो पडटा.

हो खेळ जाय तितले फावट खेळचो. भुरग्यांचो क्रम बदलचो. कथेचो प्रवाह, संघर्श आनी ताचो संकल्प हांची वळख करून घेवपाक तुमकां (तांकां) मजत जातली. मुळाव्यो गजाली अशे तरेन समजून घेतल्यार आतां तुमी कांय गंभीर संहिता लेखन करपाक शकतात.

स्वताचें नाटक बरोवपा खातीर सोपी पावलां अशीं आसात! पयलीं तीन भागां विशीं तुमच्या पुस्तकांत नोंदी करात —

© NCERT not to be republished

सुरवाते सावन सुरवात	मागीर तुमी मध्यमाचो विचार करूंक शकतात	अखेरेक शेवट
पात्रां कोण (तांचीं नांवां, पिराय, काम आदी)? तें खंय आनी केन्ना घडटा?	संघर्श कितें? ताची वळख कशी जाता? पात्रां कितें करतात?	संघर्श कसो सुटावो जाता? पात्रांचें कितें जाता? निश्कर्श.

हें तुमच्या पुस्तकांत घेवन तुमी संभाषणां बरोवपाक सुरवात करूंक शकतात.

आमच्या काळांतले लोकप्रिय लेखक (इंग्लीश)	
कथा वा कादंबरी (लेखक)	नाटक (नाटककार)
सुधा मुर्ती आरके नारायण रस्किन बॉण्ड	रवींद्रनाथ टागोर शेल सिल्व्हरस्टीन तारो याशिमा

दुसऱ्यांच्यो कृती वाचप प्रेरणादायी आसता आनी आपल्या कामा खातीर विचार दिवंक शकता.

दर एका कथेंत तुमी वाचतात वा तुमी पळयतात त्या सिनेमांत कथेचे तीन भाग वळखुपाचो यत्न करात: सुरवात-मध्यम-शेवट. तशेंच संघर्श कसो सुरू जाता आनी ताचेर उपाय कसो काडूं येता तें सोदून काडचें. सविस्तर बरोवचें —

सिनेमाचें वा कथापुस्तकाचें नांव	काणयेचे भाग
____________________	सुरवात ____________________
____________________	मध्य (संघर्श) ____________________
____________________	शेवट ____________________

बोगीन बरयात! लिखाणाची परबीं!

© NCERT not to be republished